

حسابداری تسعیر ارز

برخی از شرکتها علاوه بر ریال ناچار هستند برخی از معاملات خود را با ارزهای خارجی انجام دهند. به این معاملات، معاملات ارزی گفته می شود. از مهم ترین انواع معاملات ارزی می توان به خرید و فروش کالاها و خدماتی اشاره نمود که وجه آنها به صورت ارزی پرداخت یا دریافت می شود. همچنین معاملات مربوط به خرید یا فروش دارایی ها و ایجاد یا تسویه بدهی ها در صورتی که مبالغ آن، به ارز پرداخت یا دریافت شوند نیز از مثال های معاملات ارزی هستند.

در هنگام ثبت معاملات ارزی، مبلغ این معاملات باید به ریال محاسبه شود. به عملیات تبدیل ارز به ریال تسعیر گفته می شود. در فرهنگ دهخدا تسعیر به معنای نرخ نهادن و قیمت گذاری می باشد.

برای انجام عمل تسعیر باید به دو سوال زیر پاسخ دهیم:

- ۱- برای تبدیل ارز به ریال باید از چه نرخ ارزی استفاده کنیم؟
- ۲- در صورت تغییر نرخ ارز، اثر ناشی از این تغییر چگونه اندازه گیری و افشا می شود؟

برای تبدیل ارز به ریال باید از چه نرخ ارزی استفاده کنیم؟

ثبت اولیه در تاریخ معامله :

تمام معاملات ارزی در زمان ثبت اولیه باید براساس نرخ ارز در تاریخ انجام معامله به ریال ثبت شوند.

مثال: شرکت آلفا که فروش ارزی نیز انجام می دهد، کالایی را به قیمت ۱۰۰۰ دلار به شرکت بتا به صورت نسیه می فروشد. در تاریخ انجام این معامله نرخ دلار ۳۰۰۰۰ ریال بوده است، ثبت این رویداد در دفاتر شرکت آلفا به صورت زیر است:

حسابهای دریافتی - شرکت بتا ۳۰,۰۰۰,۰۰۰

فروش ۳۰,۰۰۰,۰۰۰

بابت فروش کالا به شرکت بتا به مبلغ ۱۰۰۰ دلار

در تاریخ ترازنامه :

اقلام پولی: با نرخ ارز در تاریخ ترازنامه مجدداً تسعیر می شوند. بنابراین ممکن است تفاوت در نرخ تسعیر داشته باشند.

اقلام غیر پولی: با نرخ ارز در تاریخ انجام معامله تسعیر می شوند. بنابراین تفاوت در نرخ تسعیر ندارند.

اقلام پولی: عبارت است از وجه نقد و دارایی‌ها و بدهی‌هایی که قرار است به مبلغ ثابت یا قابل تعیینی از وجه نقد دریافت یا پرداخت شوند. (حساب‌هایی نظیر نقد و بانک، حساب‌ها و اسناد دریافتی و حساب‌ها و اسناد پرداختی جزو اقلام پولی هستند)

غیر پولی	پولی	نمونه اقلام پولی و غیر پولی
	√	موجودی نقد (شامل موجودی ارزی)
	√	سپرده های کوتاه مدت
√		سرمایه گذاری در سهام
	√	اوراق مشارکت
	√	حساب‌ها و اسناد دریافتی
	√	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول
√		موجودی کالا
√		پیش پرداخت‌ها
	√	مطالبات بلند مدت
√		دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود
	√	حساب‌ها و اسناد پرداختی
	√	هزینه های تعلق گرفته و پرداخت نشده
	√	سود سهام پرداختی
√		پیش دریافت
√		سرمایه

در صورت تغییر نرخ ارز، اثر ناشی از این تغییر چگونه اندازه گیری می شود؟

ادامه مثال: در تاریخ ترازنامه نرخ ارز ۳۵۰۰۰ ریال بوده است. از آنجا که حساب‌های دریافتی جزو اقلام پولی به حساب می آید، باید با نرخ تاریخ ترازنامه مجدداً تسعیر و تفاوت آن محاسبه شود:

$$۱۰۰۰۰ * (۳۵۰۰۰ - ۳۰۰۰۰) = ۵,۰۰۰,۰۰۰$$

این مبلغ در اصل باید به حساب‌های دریافتی شرکت آلفا اضافه شود، زیرا اگر شرکت بتا قصد تسویه بدهی خود را داشته باشد با توجه به نرخ جدید ارز باید ۵ میلیون ریال بیشتر پرداخت کند، بنابراین:

حساب‌های دریافتی - شرکت بتا ۵,۰۰۰,۰۰۰

سود (زیان) ناشی از تسعیر ارز ۵,۰۰۰,۰۰۰

روش برخورد حسابداری با سود و زیان ناشی از تسعیر ارز :

- مبلغ سود و زیان ناشی از تسعیر ارز شناسایی شده در سود و زیان دوره تحت سرفصل "خالص سایر درآمدها و هزینه های عملیاتی" یا "خالص سایر درآمدها و هزینه های غیر عملیاتی" افشا می شود.
- زیان حاصل از تسعیر ارز براساس اصول متداول حسابداری مشروط بر اتخاذ یک روش یکنواخت طی سال های مختلف از طرف مؤدی جزو هزینه های قابل قبول می باشد.